

ДУХОВНОСТ И МОРАЛНИ ЦЕННОСТИ НА ИЗТОКА

Сборник с доклади
от научната конференция
на специалност Японистика
в Софийски университет
„Св. Климент Охридски“

Издателство • ПРОПЕЛЕР •

ДУХОВНОСТ И МОРАЛНИ ЦЕННОСТИ НА ИЗТОКА

сборник с доклади
от научната конференция
проведена от специалност Японистика
в Софийски университет „Св. Климент Охридски“

24 март 2017 г.

СЪСТАВИТЕЛИ:
проф. дфн Бойка Цигова
д-р Вяра Николова
Людмила Кирилова

Издателство •ПРОПЕЛЕР•

Сборникът се издава с финансовата подкрепа на
Мицубиши Корпорейшън и
Специализирана консултантска фирма АФА ООД

Mitsubishi Corporation supports this publication

АФА ООД

Специализирана консултантска фирма

© 2017 Бойка Цигова – съставителство и корица

© 2017 Вяра Николова, Людмила Кирилова –
съставителство и техническа обработка

ISBN 978-954-392-442-4

СЪДЪРЖАНИЕ

ДОКЛАДИ

Татяна Евтимова/ Tatyana Evtimova

**Разсъждения върху дхарма в огледалото
на приказките 7**

Милена Братоева/ Milena Bratoeva

**Епическите героини Сита (Sītā) и Ахаля
(Ahalyā) в перспективата на хиндуисткия
етически модел на съвършената съпруга
(pativrata) 21**

Гергана Русева/ Gergana Rousseva

**Взаимовръзка и взаимопроникване на
тялото и съзнанието: дъхът прана 35**

Боряна Камова/ Boryana Kamova

**Ценностна основа на древноиндийския
варнов социален модел 55**

Мони Алмалех/ Moni Almalech

**Духовност и морални ценности в юдаизма:
Престъпление и наказание в Стария завет. 70**

Александър Федотов/ Alexander Fedotoff

**За приноса на Корея в разпространението
на будизма в Япония. 87**

<i>Александър Алексиев/ Alexander Alexiev</i> Обяснения на конфуцианския принцип Жън с помощта на фонетично съзвучие в Беседите на Конфуций	103
<i>Яница Иванова/ Yanitsa Ivanova</i> Чонбукьо – Църква на Небесния Отец	117
<i>Бойка Цигова/ Boyka Tsigova</i> Особености на шинтоистката ритуалност	134
<i>Евгений Кандиларов/ Evgeniy Kandilarov</i> Японската публична дипломация – еволюция, стратегия и развитие	162
<i>Людмила Кирилова/ Lyudmila Kirilova</i> Дзен-будизъм – духовност, религия, морал	179
<i>Ивайло Костов/ Ivaylo Kostov</i> Психологически предпоставки на Източните религиозни системи при формиране на моралните ценности в съвременния свят	194
Програма на конференцията	211
Резюмета на докладите, представени на конференцията	215

ДОКЛАДИ

ДУХОВНОСТ И МОРАЛНИ ЦЕННОСТИ В ЮДАИЗМА: ПРЕСТЪПЛЕНИЕ И НАКАЗАНИЕ В СТАРИЯ ЗАВЕТ

Мони Алмалех

Когато говорим за духовност, морал и законност в Стария завет, трябва да си припомним, че 613-те заповеди са едновременно и закон, и множество морални постулати. Едната част са „положителни“, а другата – „отрицателни“, както се наричат в юдаизма. Отрицателните са забраните – „Не кради“, „Не лъжесвидетелствай“ и пр. Положителните са от типа „Почитай баща си и майка си“.

Могат да се дадат различни примери за престъпленията и наказанията на израилтяните, затова тук ще бъдат разгледани само някои. Примерите са от епохата на пророците, която приключва около средата на 3 в. пр.н.е. Характерно за тази епоха, е че има не само държавни, официални, храмови пророци, а много други – не само частни, царски пророци, наричани в преводите и „гледачи“ – но и безименни пророци, наричани също „Божи човек“. В иврит се използват три думи за тази дейност: *пророк* [навì], *гледач* [роè] (1 Царе: 9:9) и [хозè]. Логическите признаци, вложени в трите думи са различни – [навì] е обвързано с думи като *говорител* [навì], *пророкувам* [навà], докато другите две – [роè] и [хозе] са корени с производните *гледам*, *виждам* [раà]

провиждам, провиждам в бъдещето, видение [хазà].

Поучителни са нарушенията на моралните аспекти на заповедите и техните наказания не само при лидерите на дванадесетте племена, а и на „редовите“ пророци, както и на населението, повличащо се след царе отстъпници от монотеизма.

Трябва ясно да се подчертае, че пророческата ера е време на по-голямо придържане към моралните стойности. Израз на упадъка на законността и морала е липсата на обучен първожрец, който да е в състояние да борави с двата „съдни камъка, Урим и Тумим“ при възстановяването на храма през 6 в. пр.н.е. (Ездра 2:63; Неемия 7:65): „На съдебния нагръдник да положиш и Урима и Тумима, които да бъдат на Аароновото сърце когато влиза пред Господа; и Аарон да носи винаги съда на израилтяните на сърцето си пред Господа.“ (Изход 28:30); „И той да стои пред свещеника Елеазара, който ще се допитва до Господа за него според съда на Урима; и по неговата дума да влизат, той и всичките израилтяни с него, и цялото общество.“ (Числа 27:21). Тези два камъка – бял и черен – са единственото място и начин израилтяните да се допитват за тяхното бъдеще и съдбата на техните планове и действия. Това става чрез посредничеството на обучен първосвещеник, а не чрез „запитвачите на зли духове нито към врачовете“. Липсата на обучен първожрец означава, че няма достатъчно чист в морално отношение свещеник, чието посредничество да се използва за даване на отговори за бъдещето.

ЦАР САУЛ

Цар Саул е наказан със смърт, при това чрез самоубийство (1 Царе 31), и с гибелта на всички негови синове – не заради нарушаване на една от 613-те заповеди, а за това, че не е спазил еднократното нареждане на Господ, предадено чрез пророк Самуил – да убие и хората, и добитъка на амаликитците. Царят им е пощаден, а хората на Саул взимат от добитъка – овце, кози и говеда, които да използват за жертвоприношение на Бог.

Престъплението на Саул се състои в това, че не е послушал заръката, предадена чрез Самуил (1 Царе 15). В обвинителната реч на Самуил е споменато и друго нарушение, което Саул извършва преди битката с филистимците, в която умира – допитването до „запитвачите на зли духове и врачовете“ (1 Царе 28). Друг е въпросът, че никой от пророците/гледачите не дава никаква информация на Саул какъв ще е изходът от битката с филистимците (1 Царе 28). Ето думите на Самуил:

Нима за Йехова приносите за изгаряне и другите жертви са толкова приятни, колкото послушанието спрямо гласа на Йехова? Виж, послушанието е по-добро от жертвите и подчинението е по-добро от тлъстината на овните, защото бунтовничеството е грях като гадателството и самонадеяността е като магьосничеството и идолопоклонството. Понеже ти отхвърли словото на Йехова, то и той те отхвърля и няма да бъдеш вече цар! (1 Царе 15:23)

Нарушена заповед

Левит 19: 31; Левит 20:6; Второзаконие 18:10-11

Да се не отнесете към запитвачите на зли духове нито към врачовете; не ги издиряйте та да се осквернявате чрез тях. Аз съм, Господ вашият Бог. (1940)

Не се обръщайте към ония, които извикват мъртъвци, и при магьосници не ходете, и не се оставяйте да ви осквернят. Аз съм Господ, Бог ваш. (1992)

Саул е обвинен и в неспазване на церемониалния закон, че е водил служба вместо пророк Самуил (1 Царе 13). От една той страна избива политеистичните жреци, но от друга – избива монотеистичните свещеници, които са на страната на Давид (1 Царе 22:17). Саул е ревностен в спазването на заповедта да не се яде месо с кръвта (1 Царе 14: 6-45) до степен да провъзгласи, че синът му трябва да умре.

Навярно опитите да убие Давид също са нарушение на заповедта „Не убивай“, но това остава в правомощията на Господ да решава чие убийство е разрешено (1 Царе 18:10-11; 19:1-10; 24:2; 26:2)

След като загубва одобрението на Бог, Саул е наказан със зли духове. Интересно е запознанството на Саул с Давид по повод на душевните пропадания на Саул: „А Господният Дух беше се оттеглил от Саула, и зъл дух от Господа го смущаваше.“ (1 Царе 16:14-23).

Саул нарушава много по-малко заповеди, а Давид е първенец сред лидерите на израилтяните в нарушенията. В традицията Давид е считан за най-обичания човек от Господ. Самото име Давид означава *възлюблен, обичан, любов, обич*.

ЦАР ДАВИД

За греховете на обичания от Господ цар Давид може да се говори дълго. 1 Летописи 21 разказва, в стил, от който съвременните трилъри могат много да учат, как при едно от прегрешенията на Давид Господ праща ангел, който наказва всички израилтяни.

Заповед, нарушена от Давид в този епизод.

Заповедта е свързана с преброяването на пълнолетните мъже и храмовия данък, с който те (без жените и децата) се облагат.

И Господ говори на Моисея, казвайки: При преброяването на израилтяните, когато вземеш цялото им число, тогава да дадат откуп Господу, всеки човек за живота си, когато ги преброяваш, за да не ги нападне язва, когато ги преброяваш. Ето какво да дават: всеки, който се причислява към преброените, половин сикъл, според сикъла на светилището (един сикъл е двадесет гери); половин сикъл за принос Господу. **Всеки, който се причислява към преброените то ест, който е от двадесет години нагоре, да даде тоя принос Гос-**

поду. Богатият да не даде повече, и сиромашът да не даде по-малко, от половин сикъл, когато давате тоя принос Господу, за да направите умилоствение за живота си. А като вземеш парите за умилоствението от израилтяните, да ги употребиш в службата на шатъра за срещане; и това ще бъде за спомен на израилтяните пред Господа, за да бъде умилоствение за живота ви. (Изход 30:11-16)

Давид си има работа със самия Сатана, който „се повдигна против“ еврейския народ. За да постигне целта си, Сатаната успява да повлияе на еврейския герой, Давид.

Появата на ангел Господен, който „стои между земята и небето с гол меч в ръката си, прострян над Ерусалим“ и въобще целият сюжет е повод за много размишления и коментари, но за мен най-ярък е следният казус. Управата на обществото, монархическа или републиканска, изправя лидерите на един народ пред множество изкушения, които само изглеждат добра кауза. Това е урок за всеки политик и днес, когато те са своеобразни брокери между обществения и личния интерес.

За отбелязване са още поне няколко любопитни подробности:

■ Йоав не е подмазвач и съзнателно пропуска да преброи две племена, защото „царската дума беше гнусна на Йоава“.

■ мястото, където е застанал ангелът Господен след сечта и мора (гумното на евусеца Орна), трябва да стане олтар на Господ.

■ Походният храм е извън Ерусалим, а Давид не иска да отиде до Походния храм, защото, въпреки че е изградил олтар в гумното на Орна, и е принесъл жертви, продължава „да се бои от меча на ангела Господен“.

■ Ангелът Господен разговаря със сподвижниците на Давид („Давидовия гледач Гад“), които да му предадат съобщението.

■ Давид за сетен път успява да се коригира по много точен начин, като поема отговорност за личните си действия, отказвайки да приеме даром земята, където трябва да издигне олтар, както и воловете, житото и дървата на Орна – плаща всичко на пълна пазарна цена със злато.

Много показателно и поучително е, че политик и лидер на един народ е атакуван лично от Сатаната, за да бъде навредено на този народ.

Всичко това е описано в 1 Летописи 21 и ми се струва, че всякакъв по-нататъшен коментар би замъглил ясното и поучително за всеки от нас съдържание на текста.

Давид нарушава още една, комплексна, заповед:

Не пожелавай къщата на ближния си, не пожелавай жената на ближния си, нито слугата му, нито слугинята му, нито вола му, нито осела му, нито какво да е нещо, което е на ближния ти. (Изход 20:17)

Историята на Давид и майката на Соломон е в 2 Царе 11-12. Витсавее (протестантски превод) Вирсавия (православен превод) е съпруга на Урий, войник от армията на Давид. Вирсавия е не само жена на хетееца Урия. Тя е и внучка на Ахитофел, един от най-приближените съветници на Давид – Ахитофел, който е от племето Юда, от което е и Давид.

Вирсавия забременява от връзката си с Давид. Когато разбира това, Давид нарежда мъжа ѝ, Урий, да дойде в Ерусалим от бойното поле. Целта на царя е да вкара съпруга в семейното ложе и така да прикрие бременността на Вирсавия. Урий обаче е лоялен войник и отказва да прекара приятно в дома си, остава да спи в двореца, при слугите. Тогава Давид пише писмо до Йоав, който ръководи войските, да прати Урий в най-проблемните участъци от битката, за да бъде убит. Праща писмото чрез самия Урий: „Поставете Урия там, гдето сражението е най-люто; сетне се оттеглете от него, за да бъде ударен и да умре“ (2 Царе 11:13-15). Урий е убит в боя. Вирсавия скърби за мъжа си, но когато минава траура, приема предложението на Давид и се жени за него.

В 2 Царе 12 пророк Натан вменява на Давид още един аспект на нарушение чрез оприличаването на цялата история на пожелаване на добитък на бедния ближен. Показателно е мнението на Давид, че човек нарушил тази заповед трябва да се накаже със смърт:

2 Царе 12:1-7

Тогава Господ прати Натана при Давида. И той като дойде при него, каза му: В един град имаше двама човека, единият богат, а другият сиромаш. Богатият имаше овци и говеда твърде много; а сиромашът нямаше друго освен едно малко женско агне, което бе купил и което хранеше; и то бе пораснало заедно с него и чадата му, от залька му ядеше, от чашата му пиеше, и на пазухата му лежеше; и то му беше като дъщеря. И един пътник дойде у богатия; и нему се посвидя да вземе от своите овци и от своите говеда да сготви за пътника, който бе дошъл у него, но взе агнето на сиромаша та го сготви за човека, който бе дошъл у него. Тогава гневът на Давида пламна силно против тоя човек; и той каза на Натана: В името на живия Господ, човекът, който е сторил това, заслужава смърт; и ще плати за агнето четвероратно, понеже е сторил това дело, и понеже не се е смилил. Тогава Натан каза на Давида: Ти си тоя човек.

Първото наказание е, че първото дете на Давид и Вирсавия умира. Второто наказание се простира над синовете на Давид: „сега, прочее, няма никога да се оттегли меч от дома ти, понеже ти Ме презря, та взе жената на хетееца Урия, за да ти бъде жена.“ (2 Царе 12:10). Амнон, първородният син на Давид, изнасилва Тамар, сестрата на третия

син, Авесалом. Авесалом изчаква хитро и нарежда да убият Амнон. Същият Авесалом вдига бунт срещу баща си и е убит, въпреки заповедта на Давид да го хванат, но да не го убиват. По този повод текстът неколкократно посочва мъката на Давид по този син (2 Царе 16-19). „Сине мой Авесаломе, сине мой, сине мой Авесаломе! да бях умрял аз вместо тебе, Авесаломе, сине мой, сине мой!“ (2 Царе 18:33). Нещо повече, в 2 Царе 19 Давид е критикуван от верния си генерал Йоав, че обърква верните на Давид хора с тази неестествена скръб за Авесалом.

МОЙСЕЙ

В традицията Мойсей е най-високият пророк сред всички останали, а не Соломон: „Не се издигна вече в Израиля пророк като Моисея, когото Господ познаваше лице с лице.“ (Второзаконие 34:10).

Мойсей е наказан да не влезе в Обетованата земя (понеже за миг изгубва вяра, че може да извлече с жезъла си вода от скала), но никой от народа му не носи последствия от неговото наказание. Освен това Мойсей е водач и пророк, а не цар, на когото служат с ангария всички племена, като царят е и върховен съдия (Царе 8:11-17; 1 Летописи 21). За разлика от Мойсей, наказанията на Соломон се простират не върху него самия, а върху целия етнос и върху държавата.

ЦАР СОЛОМОН

Нарушени заповеди:

Да нямаш други богове освен Мене. (Изход 20:3)

Не си прави кумир, или какво да било подобие на нещо, което е на небето горе, или което е на земята долу, или което е във водата под земята; да не им се кланяш нито да им служиш. (Изход 20:4-5)

Не прелюбодействуй. (Изход 20:14)

Който от израилтяните, или от заселените в Израиля чужденци, даде от семето си на Молоха, непременно да се умъртви; людете на земята да го убият с камъни. Ъщо и Аз ще насоча лицето Си против оня човек и ще го изстребя изсред людете му, защото е дал от семето си на Молоха, та е омърсил светилището Ми и е осквернил светото Ми Име. И ако по какъв да е начин людете на земята затворят очите си, за да не видят тоя човек, когато дава от семето си на Молоха, и не го убият, тогава Аз ще насоча лицето Си против тоя човек и против семейството му, и ще изстребя изсред людете им него и всички, които го последват в блудството, за да блудствуват след Молоха. И човек, който се отнесе към запитвачите на зли духове и към врачовете за да блудствува след тях, против оня човек Аз ще насоча лицето Си и ще го изстребя изсред людете му. (Левит 20:2-6)

Престъпленията:

А цар Соломон залюби, освен Фараоновата дъщеря, много чужденки, моавки, амонки, едомки, сидонки, хетейки, от народите, за които Господ каза на израилтяните: Не влизайте при тях, нито те да влизат при вас, за да не преклонят сърцата ви към боговете си. Към тях Соломон се страстно прилепи. Имаше седемстотин жени княгини и триста наложници; и жените му отвърнаха сърцето му. Защото, когато остаря Соломон, жените му преклониха сърцето му към други богове; и сърцето му не беше свършено пред Господа неговия Бог, както сърцето на баща му Давида. Защото Соломон отиде след Астарта, богинята на сидонците, и след Мелхома, мерзостта на амонците. Така Соломон стори зло пред Господа, и не следваше свършено Господа, както беше сторил баща му Давид. В това време Соломон издигна високо мястото на Хамоса, мерзостта на Моава, и на Молоха, мерзостта на амонците, в хълма, който е срещу Ерусалим. Така направи и за всичките си чужденки жени, които кадияха и жертвуваха на боговете си. А Господ се разгневи на Соломона, понеже сърцето му се отвърна от Господа Израилевия Бог, Който му се яви два пъти, и му заповяда за това нещо, да не отива никак след други богове; но той не опази онова, което Господ заповяда. (3 Царе 11:1-10)

Наказанието

Затова, Господ каза на Соломона: Понеже това е сторено от тебе, и ти не опази завета Ми и повеленията, които ти заповядах, непременно ще откъсна царството от тебе, и ще го дам на слугите ти. Но заради баща ти Давида, в твоите дни няма да направя това; от ръката на сина ти ще го откъсна. Обаче, няма да откъсна цялото царство; едно племе ще дам на сина ти, заради слугата Ми Давида и заради Ерусалим, който избрах. (3 Царе 11:11-13)

Ровоам, синът на Соломон, го наследява на трона. Почти веднага след възкачването на трона Ровоам утежнява данъците на населението. Това води до бунт и разделяне на дотогавашната държава на южно (Юдея) и северно царство (Израил). В Израил царува Еровоам. Ровоам царува седемнадесет години в Ерусалим, а Еровоам двадесет и две години в Израил, който обединява десет племена (3 Царе 14:20-21). Това положение се запазва до падането и на двете царства през 6 в. пр. н.е. под властта на Вавилон и разрушаването на Соломоновия храм.

Наказанието на Соломон, че вдига олтари на езически божества в двора на храма, не пада върху него, а върху загиването на царството му, т.е. наказанието на Соломон е върху целия народ, върху всички дванадесет племена. (3 Царе 11: 9-43).

С поведението си Соломон е навредил на народа си.

Докато наказанието на Мойсей пада върху него самия, а дванадесетте племена не е пострадват от наказанието му.

Всъщност има още едно наказание, този път лично – Соломон живее по-кратко време от своите съвременници. Той царува 40 години, като се възкачва на трона млад мъж (3 Царе 11:42-43).

СМЪРТТА НА БЕЗИМЕННИЯ ПРОРОК

Историята е разказана в историческата книга 3 Царе 13:13; 23-24.

Той умира, защото не е изпълнил докрай напътствието на Бог. Действието се развива скоро след смъртта на Соломон, когато държавата се разцепва на две. Еровоам е лидер на десет от племената в северното царство, Израил. Безименният човек е наречен „Божий човек“. Той критикува Еровоам, че кади на полтеистичен жертвеник. Самият Еровоам е наказан за това си действие с изсъхване на ръката, когато иска безименният пророк да бъде умъртвен. Царят реагира с молба към Божия човек да измоли прошка от Бог и ръката му възвръща здравия си вид. Еровоам кани човека на угощение, но той отказва, защото му е казано „чрез Господното слово: Да не ядеш хляб, нито да пиеш вода там, нито, като се върнеш, да отидеш през пътя по който си дошъл.“

Проблемът е, че във Ветил има „стар пророк“, който праща сина си да догони безименния пророк и да го покани на свое, монотеистично угощение. Стариат

пророк излъгва, че ангел му е заръчал да върне пророка от пътя за Юдея, а след това сам изговаря присъдата: „понеже ти не послуша Господното слово, и не опази заповедта, която ти даде Господ твоят Бог, но се върна та яде хляб и пи вода на мястото, за което Той ти рече да не ядеш хляб, нито да пиеш вода там, затова тялото ти няма да се положи в гроба на бащите ти.“ (21-22) След угощението човекът от Юдея си тръгва, по пътя лъв го умъртвява, но не го изяжда – нито него, нито магарето му. Стариият пророк погребва безименният пророк и заръчва, когато умре да го погребат в същия гроб „турете костите ми при неговите кости; (32) защото непременно ще се изпълни това, което той извика чрез Господното слово против жертвеника във Ветил, и против всичките капища по високите места, които са в самарийските градове.“ (32)

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Монотеизмът е сложна, на пръв поглед дори противоречива, вяра и религия.

„Стариият пророк“ в историята за смъртта на безименния пророк не само може да лъже, но и тази лъжа е капанът, в който попада безименният пророк. Историята е високо символна и малко прилича на греха на цар Саул – безименният пророк е наказан не за нарушаване на писаните заповеди, а за заръка на Господ. Интересното в случая е, че безименният пророк идва от Южно-

то царство, Юдея, а действието се развива в северното царство, Израил. Фактът, че безименният пророк е от Юдея (и трябва да се върне там, без да остава нито за миг в Израил), а действието се развива в Израил напоя, че северното царство от самото си основаване е в нарушение на заповедта „Да нямаш други богове освен Мене.“ (Изход 20:3). При нашествието на вавилонците през 6 в. пр.н.е., завършило с разрушаването на Първия храм, Израил е покорен няколко години преди Юдея. Това се обяснява не толкова с географското разположение, а с по-големите грехове на северното царство. Освен това, предсказано е, че членовете на племето на Юда трябвало да бъдат управници, докато дойде Месията (Бит. 49:10). В Новия завет родословието на Христос е изведено именно от племето на Давид.

Престъпленията и наказанията сочат, че Господ се отнася различно към различните хора. Това ясно личи от сравнението между нарушенията на цар Давид и цар Саул, между Давид и Мойсей и т.н.

Оказва се, че заповедите за жертвоприношения не са толкова важни, както личи от поучението на пророк Самуил към цар Саул (1 Царе 15:23), цитирано по-горе. И при Исаия (1:11-17) моралът и законността превъзхождат приносите в храма. От една страна, Бог критикува израилтяните, че са го „оставили“ и „презряли“, а да изоставиш Господ означава да не спазваш заповедите. От друга страна, Той ги призовава да ги спазват, защото в много от тях има морал, а не просто юридическа материя:

Защо Ми е множеството на жертвите ви? Казва Господ; Сит съм от всеизгаряне на овни И от тлъстина на угоени; И не Ми е угодна кръв от юнци, Или от агнета, или от едри козли. Когато дохождате да се явявате пред Мене, Кой е поискал от вас това, да тъпчете дворовете Ми? Не принасяйте вече суетни приноси; Темянът е мерзост за Мене, Тоже и новолунията, и съботите, и свикването на събранията; Не мога да търпя беззаконието заедно с тържественото събрание. Душата Ми мрази новолунията ви и празниците ви; Досада са на Мене; дотегна Ми да ги търпя. И когато простирате ръцете си, Ще крия очите Си от вас; Даже когато принасяте много молитви не ща да слушам; Ръцете ви са пълни с кръв. Измийте се, очистете се, Отмахнете от очите Ми злото на делата си, Престанете да вършите зло, Научете се да струвате добро, Настоявайте за правосъдие, поправяйте угнетителя, Отсъждайте право на сирачето, застъпвайте се за вдовицата. (Исая 1:11-17)

Дадох тези примери, защото те са актуални и до днес. Ясно е, че многото жени и наложници не е част от съвременния юдейски и християнски морал и законност, но множеството от 613-те заповеди са актуални и до днес, напр. „Обичай ближния, както обичаш себе си“ (Левит 19:18), Обичайте, прочее, чужденеца (Второзаконие 10:19), Не свидетелствуй лъжливо против ближния си. (Изход 20:16) и много други.

ДУХОВНОСТ И МОРАЛНИ ЦЕННОСТИ НА ИЗТОКА

**сборник с доклади от научната конференция
проведена от специалност Японистика
в Софийски университет „Св. Климент Охридски“
24 март 2017 г.**

СЪСТАВИТЕЛИ:
проф. дфн Бойка Цигова
д-р Вяра Николова
Людмила Кирилова

Формат 60x90/16
Печатни коли 15

Издателство „Пропелер“, София
Печат: Диджитал Принт Експрес, София